

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทนำ	จ
บทที่ 1 ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเพื่อเศรษฐกิจชุมชน และ ข้อที่ควรคำนึง เมื่อต้องการผลิตเครื่องสำอางเพื่อเศรษฐกิจชุมชน	1
บทที่ 2 องค์ประกอบในการผลิตเครื่องสำอางให้มีคุณภาพ	7
1. สุขวิทยาส่วนบุคคล	9
2. สุขลักษณะของสถานที่	10
3. คุณภาพ และสุขลักษณะของวัตถุดิบ	13
4. สุขลักษณะของเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์การผลิต	14
5. สุขลักษณะในกระบวนการผลิต	15
6. สุขลักษณะของบรรจุภัณฑ์ และการบรรจุ	16
7. การจัดการอื่นๆ	17
บทที่ 3 ความรู้พื้นฐานเรื่องสารเคมีสำหรับการผลิตเครื่องสำอางในระดับชุมชน	19
1. ข้อที่ควรรู้เกี่ยวกับสารเคมีที่ใช้ในการผลิตเครื่องสำอาง	21
2. มาตรฐาน ชั่ง ตวง	22
3. สารเคมีที่ห้ามมีในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง	24
4. ข้อควรระวังในการเลือกใช้สารเคมีในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง	26
5. ปัญหาสารเคมีที่ใช้ในการผลิต	28
บทที่ 4 ความรู้พื้นฐานในเรื่องสารธรรมชาติจากพืช และสมุนไพรที่ใช้เป็น ส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง	31
1. สารธรรมชาติจากพืช	33
2. ตัวอย่างสมุนไพร และคุณสมบัติ	43
3. การเตรียมสมุนไพรสำหรับเครื่องสำอาง	54
บทที่ 5 ความรู้พื้นฐานในการผลิตเครื่องสำอางเพื่อเศรษฐกิจชุมชน	63
1. แชมพู	65
1.1 คุณสมบัติ และประเภท	65
1.2 ส่วนประกอบทางเคมี	67
1.3 เครื่องมือ อุปกรณ์การผลิต	73

1.4	สูตรเคมีพื้นฐาน และวิธีการผลิต	75
1.5	แนวทางในการพัฒนาสูตร	79
1.6	สูตรผสมสมุนไพร และวิธีการผลิต	82
1.7	การควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานเฉพาะ	87
2.	ครีมนวดผผ	88
2.1	คุณสมบัติ	88
2.2	ส่วนประกอบทางเคมี	90
2.3	เครื่องมือ อุปกรณ์การผลิต	92
2.4	สูตรเคมีพื้นฐาน และวิธีการผลิต	93
2.5	แนวทางในการพัฒนาสูตร	96
2.6	สูตรผสมสมุนไพร และวิธีการผลิต	97
2.7	การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานเฉพาะ	98
3.	สบู์เหลว	99
3.1	คุณสมบัติ	99
3.2	ส่วนประกอบทางเคมี	100
3.3	สูตรเคมีพื้นฐาน และวิธีการผลิต	102
3.4	สูตรผสมสมุนไพร และวิธีการผลิต	104
4.	สบู์ก้อน	105
4.1	คุณสมบัติ	105
4.2	ส่วนประกอบ	107
4.3	เครื่องมือ อุปกรณ์การผลิต	112
4.4	สูตรพื้นฐาน และวิธีการผลิต	113
4.5	สูตรผสมสมุนไพร และวิธีการผลิต	122
4.6	การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานเฉพาะ	129
บทที่ 6	ข้อกำหนดมาตรฐานเครื่องสำอาง	131
1.	ข้อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์และการผลิต	133
2.	ข้อกำหนดมาตรฐานฉลาก	135
3.	บทลงโทษเกี่ยวกับฉลากเครื่องสำอาง	142
บทที่ 7	การควบคุมคุณภาพ และตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และกระบวนการผลิตเครื่องสำอาง	143
1.	การควบคุมคุณภาพกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์	145
2.	การตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์	147
3.	การตรวจสอบกระบวนการผลิต	162

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องสำอาง	170
ภาคผนวก ข. ● ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง	177
● ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2539 ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง (ฉบับที่ 2)	184
● ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2538 ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดสีที่อนุญาตให้ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง	185
● ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2538 ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง	187
● ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2539 ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง (ฉบับที่ 2)	190
● ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2540 ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 เรื่อง กำหนดวัตถุที่อาจใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง (ฉบับที่ 3)	193
ภาคผนวก ค. ตัวอย่างสูตรแชมพู ครีมนวดผม และสบู์เหลว ที่ผลิตในชุมชนต่างๆ	195
ภาคผนวก ง. ตัวอย่างชื่อการค้า ชื่อสารเคมี และคุณสมบัติการใช้งาน ของสารเคมีที่ใช้ในการผลิตเครื่องสำอางในระดับชุมชน	228
ภาคผนวก จ. ตัวอย่างกลิ่นที่ใช้ในเครื่องสำอาง	232
ภาคผนวก ฉ. หลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตเครื่องสำอางว่าด้วยสุขลักษณะทั่วไป (Good Hygienic Practice : GHP)	233

๗๐

คู่มือผลิตภัณฑ์ เครื่องสำอาง

เพื่อเศรษฐกิจชุมชน
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

BSTI SCIENCE SERVICE

สำนักหอสมุดฯ กรมวิทยาศาสตร์บริการ

1110001057

โครงการพัฒนาตำรา กองทุนสนับสนุนกิจกรรม
มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา

ISBN 974-244-017-4

668-5502

เลขที่	๗๒๔
๕๕๔๕	
เลขอะไหล่	10861
วันที่ 20	1๘๓/45

๐๐๒๙-๕๘๕๖๐